

Grenswerkers in Europa

Commentaar bij het rapport van de
Commissie grenswerkers

Herwig Verschueren
hoogleraar Universiteit Antwerpen
Breda, 28 juni 2017

Overzicht

- **Algemene commentaar**
- **Commentaar vanuit het perspectief van de sociale zekerheid**
 - **Vooraf aandacht voor een aantal voorstellen**
 - **Eerder vragen dan antwoorden**

Algemene commentaar

- **Zeer uitgebreide en indrukwekkende analyse**
- **Systematisch en gedetailleerd**
- **Reeks van concrete voorstellen**
- **Interessante perspectieven:**
 - “gelijkheid op de werkvloer”
 - “gelijkheid in de straat”
 - “gelijkheid in de huiskamer”
- **?”van drie ruiven eten”?**

Algemene commentaar

- **Pag. 19: over de sociale tweedeling**
 - **Werknemers aan de bovenkant van de arbeidsmarkt**
 - Goed geïnformeerd
 - **Werknemers aan de onderkant**
 - “spookrijdersgedrag”
 - “Matheus-effect”
- **“Duidelijk” taalgebruik:**
 - “fiscaal autisme”
 - “volstrekt verkokerde reguleringsstelsels elk met eigen principes”

Woon- en verblijfplaatsbepaling

- Analyse van meer dan 30 pagina's
- Pag. 75: voorstel EU expert groep: Europese definitie woonplaats in een richtlijn
 - “zeer ambitieus” genoemd
- Maar pag. 76 en 89:
 - *“De Nederlandse regering en de EU moeten zich ... inspannen om in wetgeving helder vast te leggen welke elementen van doorslaggevend belang zijn bij de bepaling van de woonplaats van een persoon. Idealiter zou de woonplaatsvaststelling zowel voor de belastings- en premieheffing hetzelfde moeten zijn.”*
 - *“De Nederlandse overheid zou in wetgeving moeten vastleggen dat een persoon geen dubbele woonplaats kan hebben voor de toepassing van de fiscale en socialezekerheidswetgeving”*

Woon- en verblijfplaatsbepaling

- **Verwijzing naar artikel 11 Ver. 987/2009**
- **Onduidelijk op welk niveau dit nu moet geregeld worden: nationaal of EU?**
 - **Voor de EU: wat is de rechtsbasis?**
 - **Zie verder over voorstellen tot verdragswijzigingen**
- **In de socialezekerheidscoördinatie is de woonplaats niet enkel van belang voor de vaststelling van de toepasselijke wetgeving, maar ook voor de bepaling van de bevoegde lidstaat voor bepaalde “prestatie”, in het bijzonder bij ziekte**

Actieve grenswerkers

- **Pag. 116 e.v.: hoe “gelijkheid op de werkvloer” en “gelijkheid in de straat” “gelijkheid in de huiskamer” combineren?**
 - Zie pag. 214: voorstel om gelijkheid op de werkvloer én gelijkheid met de buurman (“de straat”)
- **Vooraf hoe “ongelijkheid in de straat” opheffen**
 - Voorstel keuzemogelijkheid grenswerker, vooral bij werkloosheid
 - Zie verder
 - **Aanvullingen eenzijdig toegekend door het woonland**
 - Maar op pag. 123: voorstel voor een regeling op EU-niveau zelfs met “macro-economische verrekening op EU niveau”
 - **Premies: toepassen woonlandfactor (zie NL Zorgverzekeringswet)**
 - Nationale of Europese regeling?
 - Zie “pensionados”-saga

Actieve grenswerkers: eenheid van toepasselijke wetgeving

- Pag. 168 e.v.: over de eenheid van toepasselijke wetgeving (*Bosman; Hudzinski; Franzen; ...*)
 - Onduidelijk of de rechtspraak van het HvJ ook geldt voor de premiebetaling: zie *Hoogstad*
 - Pag. 170: voorstel om in de bijlage voor NL bij Ver. 883/2004 een lijst op te nemen voor welke regelingen de exclusieve werking van de aanwijsregels onverkort geldt
 - Beslissing van Raad van Ministers en EP nodig
 - In lijn met de rechtspraak HvJ?
 - Hopelijk komt er verduidelijking van het HvJ
 - Prejudiciële vragen door de Hoge Raad?

Actieve grenswerkers: detachering en controle op A1-verklaringen

- **Pag. 214: interessant om detacheringperiode in de SZ en de fiscaliteit gelijk te trekken**
 - Maar zie voorstel Commissie detacheringsrichtlijn en de discussie daarover
- **Over de A1-verklaringen**
 - **Voorstel bij vermoeden van “sociale dumping”**: wettelijke verplichting tot overleg tussen de betrokken lidstaten
 - Zie voorstellen van de Europese Commissie: gaan die ver genoeg?
 - Strikte deadlines voor de administratieve samenwerking
 - Wat zijn de sancties indien het overleg niet tot een resultaat leidt?
 - Wat met “fraude”?

Actieve grenswerkers: pay-rolling

- **Pay-rolling**

- **Socialezekerheidsverordeningen bevatten geen definitie van “werkgever”**
 - Nationaal recht bepaalt dit
 - Enkel in Ver. 987/2009 criteria om de zetel of domicilie van de wetgever te bepalen
- **Maar wat indien in het nationaal recht van de betrokken lidstaten niet hetzelfde antwoord wordt gegeven?**
 - Geen EU definitie van werkgever
 - *Format*: noodzaak rekening te houden met de “werkelijke situatie”
- **Naar een EU definitie van werkgever ook voor Ver. 883/2004?**
 - Maar dan ook van “werknemer”?
 - Zie *De Jaeck*

Actieve grenswerkers: internationaal vervoer

- **Pag. 214: voor internationaal goederenvervoer: voorstel om zetellandbeginsel in te voeren**
 - Om zetelland te bepalen moeten we eerst weten wie de werkgever is
 - Wat met uitzendkrachten?
 - Wat met postbusbedrijven?

Inactieve grenswerker: deeltijdse werklozen die gaan werken

- **Pag. 224: terechte kritiek op het voorstel van de Commissie voor nieuw art. 13, lid 4bis ver. 883/2004**
 - **Over werklozen die deeltijds gaan werken in een andere lidstaat met behoud van werkloosheidsuitkeringen**
 - **Voorstel pag. 225 om werkstaatbeginsel in te voeren**
 - **moet de nieuwe “bevoegde lidstaat” ook de werkloosheidsuitkering betalen?**
 - **zou kunnen leiden tot beperking of zelfs verlies van het recht hierop**

Inactieve grenswerker: dubbele economische heffing op pensioenen

- **Dubbele economische heffing op pensioenen indien wonen in lidstaat die de pensioenen belast maar premies betalen in lidstaat bevoegd voor het pensioen**
 - **Pag. 229: voorstel dat de belastingstaat een vermindering toekent en invoering van nieuw lid 3 in art. 30 Ver. 883/2004**
 - **Wat zou de rechtsbasis zijn?**
 - **Huidige artikel 48 VWEU?**
 - **Hoe het deel van de belastingen bepalen dat aan de ziektekosten wordt besteed?**

Inactieve grenswerker: uitkeringen bij langdurige zorg

- **Pag. 231: uitkeringen bij langdurige zorg:**
 - **Voorstel om enkel woonstaat bevoegd te maken**
 - Voordeel: voor prestaties bij langdurige zorg wordt slechts één wetgeving van toepassing
 - **Maar wat met loopbaan enkel in een andere lidstaat of in meer dan een lidstaat, waarbij reeds in het werkland premies warden betaald?**
 - **Of wat met verhuizen na pensionering?**
 - Wijziging van bevoegde lidstaat en dus eventueel verlies van recht
 - Belemmering op het vrij verkeer?

Inactieve grenswerker: werkloosheid

- **Werkloosheid en voorstel Commissie**
 - Zou tot meer verwarring leiden
 - Geen oog voor het toenemend risico van discordantie met het fiscaal statuut van de werkloosheidsuitkering
- **Rapport pleit voor de invoering van een keuzerecht onder strikte voorwaarden (pag. 250-251)**
 - Maar de voordelen opgesomd op pag. 251-252 zijn afhankelijk van de uiteindelijke keuze van de werkloze
 - zal die steeds zo rationeel zijn (gevaar voor “spookrijdersgedrag”)?
 - **Wachttijd: op pag. 253 niet steeds coherent voorgesteld (3 maanden, 12 maanden of 5 jaar: groot verschil)**

Inactieve grenswerker

- **Gezinsbijslagen**
 - Wat met de-federalisering in België en de gevolgen ervan voor grenswerkers?
- **Probleem van verschillende pensioenleeftijden**
 - Waarom hier geen ambitieuze voorstellen om deze in de EU te harmoniseren?
- **“Het verloren paradijs van de eenvoud?” (pag. 286 e.v.)**
 - Woonlandbeginsel voor heffingen op pensioenen
 - Maar in hoofdstuk 3
 - 30 bladzijden nodig om begrip “woonplaats” uit te leggen
 - “verloren paradijs”?
 - Maar terechte oproep om dit ernstig te nemen

Wat nog meer aandacht zou verdienen

- **Arbeidsrecht en de conflictregels van Rome I-verordening**
 - Problematiek van de loondoorbetalingsverplichting bij ziekte en de grensoverschrijdende toepassing van re-integratieverplichtingen en –initiatieven?
- **Verblijfsrecht van economisch niet-actieve personen in het gastland**
 - Toepassing van “voldoendebestaansmiddelenvereiste” in Richtlijn 2004/38
 - Zie voorbeeld van door België uitgezette werkloze Nederbelgen

Verdragswijzigingen

- **Pag. 4: nieuw art. 14bis VWEU**
 - Opdracht voor de woonstaat om regelingen te treffen om de nadelen van het ontbreken van concordantie tussen fiscale en sociale heffingen te “ondervangen”
- **Pag. 44 en 312: nieuw art. 48bis:**
 - Bevoegdheid voor de EU instellingen voor fiscale coördinatie in de context van het vrij verkeer van werknemers (art. 45 VWEU)
 - Zowel vermijden van dubbele belastingen als samenhang met sociale zekerheid
 - Dus geen bilaterale belastingverdragen meer?
 - Wat met derdelanders?
 - Eenparigheid in de Raad en raadpleging EP
 - Is niet “gewone wetgevingsprocedure”

Tot slot

- **Hamvraag: bij wie ligt de verantwoordelijkheid om oplossingen uit te werken**
 - De lidstaten?
 - De EU?
 - Beide?
 - Maar dubbelzinnigheid/onenigheid hierover heeft al decennia lang tot uitstel geleid

Tot slot

Van harte gelukgewenst